

Raadsbrief

Onderwerp	Toelichting formatie Werk & Inkomen
Zaaknummer	104155
Datum	25 november 2025
Portefeuillehouder	E. Scheperman/J. Rohaan-Vlijm
Team	Werk & Inkomen

Doel

Ter informatie.

Aanleiding

De raad heeft op 5 november 2025 de programmabegroting 2026 vastgesteld. Daarbij is door uw voorzitter een raadsbrief toegezegd met meer achtergrondinformatie over de extra formatie voor team Werk en Inkomen dat is opgenomen in het nieuwe beleid.

Inhoudelijke boodschap

Zoals u in de programmabegroting 2026 heeft kunnen lezen, zijn er autonome ontwikkelingen/ structurele uitdagingen die aanzienlijke gevolgen hebben voor de benodigde ureninzet van team Werk en Inkomen. Dit komt door:

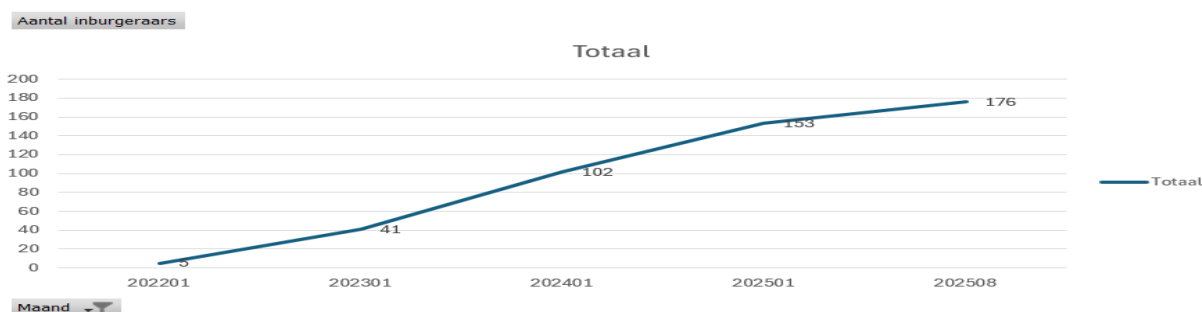
1. Toename van de taakstelling voor huisvesting van statushouders in combinatie met de uitvoering van de Wet Inburgering (2022);
2. De invoering Wet van School naar Duurzaam Werk en toename in de doelgroep Loonkostensubsidie (LKS).

In de programmabegroting 2026 is daarom een bedrag van € 342.000, - opgenomen voor formatie Team Werk en Inkomen. Dit bedrag wordt gebruikt voor dekking van 3,8 FTE (schaal 9) en hiermee kunnen we de volgende functies structureel dekken en behouden:

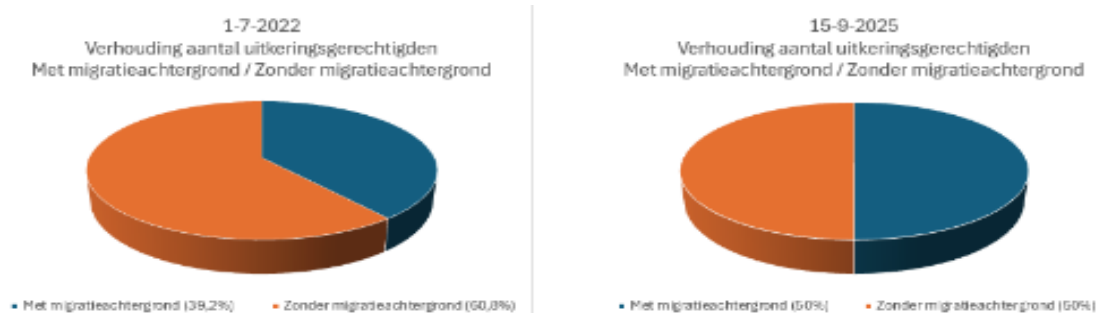
- 1 FTE Regisseur Inburgering
- 1 FTE Sleutelpersoon Statushouders
- 0,89 FTE Participatiecoach Statushouders
- 0,89 FTE Werkcoach Jongeren/ Loonkostensubsidie (LKS)

1. Wet Inburgering/ toestroom statushouders

Afgelopen jaren is het aantal statushouders in onze gemeente fors toegenomen. Vanaf 2022 zijn 309 statushouders extra gevestigd (incl. kinderen). Op dit moment (peildatum 1-8-2025) zijn inmiddels 176 nieuwe statushouders gestart met hun inburgering. Een gemiddeld inburgeringstraject duurt 3 jaar. Onderstaande tabel geeft de start van nieuwe inburgeraars vanaf 2022 schematisch weer.

Door de komst van extra statushouders, is er een toename het aantal uitkeringsgerechtigden. Een groot deel van deze statushouders begint namelijk de start van hun verblijf in eerste instantie vanuit een uitkeringssituatie. We hebben nu verhoudingsgewijs meer uitkeringsgerechtigden met een migratieachtergrond, dit vraagt om een andere aanpak qua begeleiding om hen te laten uitstromen.

Op het moment dat asielzoekers worden aangemerkt als statushouders, koppelt het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) hen aan gemeenten. De Rijksoverheid bepaalt elk half jaar de taakstelling. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van de hoge aantallen nieuwe statushouders in Nederland in de afgelopen jaren. Het betreffen over het algemeen kwetsbare, getraumatiseerde statushouders die vragen om extra begeleiding/coaching. Wanneer zij niet de juiste ondersteuning krijgen, behalen zij hun inburgering niet (op tijd), blijven daardoor langer afhankelijk van een bijstandsuitkering en doen zij onvoldoende mee in de maatschappij. Dit leidt tot grote maatschappelijke gevolgen.

- 1 FTE Regisseur inburgering

De toestroom van statushouders met daarbij de verantwoordelijkheid van gemeente om regie te voeren op hun inburgeringstraject, vraagt om een extra investering in de functie van regisseur inburgering. In de vaste formatie (vanuit het Rijk) hebben wij middelen voor 2 FTE beschikbaar om hierop in te zetten. Echter het betreffen langdurige trajecten van gemiddeld 3 jaar. Inmiddels volgen 176 inburgeraars een inburgeringstraject, of zitten in een opstartfase hiervan. Het is niet reëel om met 2 FTE regie te voeren op al deze inburgeringstrajecten. Daarbij is ook gebleken dat er extra begeleiding gevraagd wordt voor de specifieke groep alleenstaande minderjarige statushouders die worden opgevangen in Diepenheim. Op het moment dat zij 18 jaar worden, is de gemeente verantwoordelijk voor hun inburgering en financiële situatie. Zij zijn getraumatiseerd, hebben verschrikkelijke situaties meegemaakt in hun land van herkomst en tijdens de reis naar Nederland. Ook leven zij vaak nog in onzekerheid over het welzijn van hun (achtergebleven) familieleden. Deze groep vraagt specifieke aandacht. Een reële bandbreedte voor een caseload van een regisseur is tussen 35 - 50 klanten bij een fulltime werkweek. Hier zijn landelijke onderzoeken naar gedaan.

- 1 FTE Sleutelpersoon Statushouders

Het Verweij Jonker instituut heeft in 2021 groot onderzoek gedaan naar de eventuele meerwaarde van inzet van Sleutelpersonen bij de uitvoering van de Wet Inburgering onder diverse gemeenten. En deze meerwaarde is gebleken. Onze gemeente heeft, door de positieve uitkomsten van het onderzoek, besloten om ook in te zetten op het verbinden van een sleutelpersoon aan onze organisatie vanaf 2022. Onze sleutelpersoon is als vluchteling zelf een aantal jaren geleden naar Nederland gekomen en door de inzet van zijn specifieke kennis en ervaring van grote toegevoegde waarde gebleken. Statushouders hebben een kwetsbare positie wanneer zij net in Nederland zijn. Zij zijn nog onbekend met de Nederlandse taal, systemen en gebruiken. Door inzet van de sleutelpersoon (vanuit individuele begeleiding, maar ook door workshops en training te geven) heeft er extra ondersteuning bij de integratie van statushouders in Nederland plaatsgevonden en hiermee wordt de kans op gezondheidsproblemen, schulden en eenzaamheid verkleind.

- 0,89 FTE Participatiecoach Statushouders

Met de uitvoering van de Wet Inburgering is het belangrijk om in samenhang te werken aan taal én participatie. Voor participatie zijn we aangewezen op de bereidheid van werkgevers en maatschappelijke organisaties (profit/non-profit) om participatieplaatsen en betaald werk aan te bieden aan statushouders. Hier wordt door de participatiecoach op ingezet. Voor nieuwe statushouders, maar ook voor statushouders die al geruime tijd in Nederland verblijven, maar er nog niet in zijn geslaagd om mee te doen in de maatschappij.

Het vinden van voldoende geschikte participatieplekken bij werkgevers en maatschappelijke organisaties, voor statushouders die de Nederlandse taal nog niet/onvoldoende machtig zijn, is cruciaal. Het niet investeren hierin, leidt tot een vicieuze cirkel: statushouders hebben een taalrijke praktijkplaats nodig om Nederlands te oefenen, maar werkgevers willen of kunnen deze niet bieden, juist omdat statushouders de Nederlandse taal nog niet genoeg beheersen. Door vanaf het begin te investeren in participatie wordt de kans op het succesvol afronden van een inburgeringstraject en de kans op uitstroom richting werk verhoogt. De functie van participatiecoach is niet nieuw, wel specifiek voor deze doelgroep statushouders die starten met hun inburgering vanuit de Wet Inburgering.

Samenvattend

Vanuit het Rijk krijgen wij voor uitvoering van Wet Inburgering 2 FTE formatie. Dit is onvoldoende gebleken. Met de 2,89 FTE die we nu vanuit de programmabegroting 2026 structureel extra kunnen toevoegen vanaf 1-1-2027, kunnen we ervoor zorgen dat deze doelgroep zelfredzaam wordt, hun inburgering succesvol afrondt, (parttime) aan het werk gaat of meedoet. Dit verdient zich maatschappelijk en financieel terug. Beëindiging van een uitkering voorkomt gemiddeld € 15.000, -. Naast de positieve financiële effecten op de uitkeringslasten door (vrijwilligers)werk en volgen van andere trajecten door statushouders voorkomt het op termijn extra kosten op andere leefgebieden.

2. Invoering Wet van School naar Duurzaam Werk en toename in de doelgroep Loonkostensubsidie (LKS)

De Wet van School naar Duurzaam Werk gaat per 1-1-2026 in en is gericht op de kansengelijkheid voor jongeren tot 27 jaar met (een risico op) een afstand tot de arbeidsmarkt.

De gemeente krijgt in samenwerking met scholen de formele verantwoordelijkheid om jongeren met en zonder een diploma (startkwalificatie) te helpen aan duurzaam werk. Vooruitlopend op de wet werkt de gemeente al in regionaal verband aan de zogenaamde Twentse belofte. Extra inzet op kwetsbare jongeren, voorkomen van schooluitval, behouden van werk, inzetten op jongeren zonder startkwalificatie en benaderen van thuiszittende jongeren. Mede door hier extra op in te zetten, zien we een toename in de doelgroep LKS. Waar tot 2015 deze jongeren een beroep konden doen op een Wajong-uitkering, vallen deze jongeren vanaf 2015 onder de Participatiewet.

Vanaf 2022 is de LKS als apart aandeel opgenomen in het budget voor de Participatiewet. Dat betekent in de praktijk dat we een 1 op 1 vergoeding ontvangen vanuit Rijk voor de uitgekeerde LKS voor mensen die behoren tot het doelgroepenregister. Dit in tegenstelling tot bijstandsuitkeringen, waarvoor wij een totaalbedrag krijgen onafhankelijk van het aantal uitkeringsgerechtigden. Dat maakt het maatschappelijk en financieel aantrekkelijker om deze groep te begeleiden naar werk en daar duurzaam te plaatsen. Hoewel een deel van deze mensen niet meer tot het uitkeringsbestand behoort op het moment dat zij uitstromen of we voorkomen dat zij in de uitkering komen, vragen zij wel extra nazorg. Begeleiding is vaak langere tijd (soms tot aan pensioenleeftijd) noodzakelijk om de stap naar werk vol te houden. De instroom in deze LKS groep groeit sneller dan de uitstroom, waardoor er meer ureninzet noodzakelijk is.

- 0,89 FTE Werkcoach Jongeren/ Loonkostensubsidie

We ontvangen vanuit het Rijk 0,7 FTE voor de uitvoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk. Dit is onvoldoende om voor al deze jongeren in te zetten op preventie, begeleiding tijdens het traject en nazorg. Een groot deel van de jongeren die behoort tot het doelgroepregister en met LKS geplaatst wordt, heeft (blijvende) lichamelijke en/of psychische beperkingen, soms in combinatie met laagbegaafdheid. Ondanks goede economische tijden heeft de LKS-groep langdurig extra begeleiding en aandacht nodig. De inzet van 0,89 extra FTE Werkcoach jongeren/ Loonkostensubsidie loont onder de streep maatschappelijk en financieel voor de gemeente en de doelgroep.

Door extra in te zetten op PRO/VSO jongeren (einde school) zien we een toename in LKS. De extra inzet van de afgelopen 2,5 jaar wordt zichtbaar in onderstaande tabel.

Jaartal	Nieuwe klanten LKS	Totaal aantal klanten LKS
2022	0 (nog niet gestart met extra inzet)	60
2023	1	61
2024	16	77
2025	13	90

Door extra in te zetten op deze doelgroep besparen en voorkomen we extra onnodige uitkeringslasten. Een bijstandsuitkering kost gemiddeld € 15.000, - per jaar. Mensen die uitstromen met LKS, ontvangen geen (of een lagere) uitkering als zij niet volledig kunnen werken. Begeleiding is vaak lange tijd noodzakelijk om de stap naar werk vol te houden.

Realisatie	Aantal extra plaatsingen LKS	Voorkomen van uitkeringslasten*. (*Excl. voorkomen lasten op andere maatschappelijke terreinen)
2023	16	€ 240.000, -
2024	13	€ 195.000, -

Dit gaat puur over de tijd die is geïnvesteerd in nieuwe klanten die aan het werk geholpen zijn met inzet van LKS en hiermee beëindiging/voorkomen van uitkering. Daar bovenop is tijd geïnvesteerd in het bieden van nazorg ter voorkoming van uitval, van de (60) klanten die al eerder geplaatst zijn met LKS. Bovenstaande berekening laat zien dat de investering van € 80.100 in formatie (0,89 FTE) zich ruimschoots terugverdient. Bij 6 plaatsingen met LKS en beëindiging van uitkeringen, kan deze investering al uit.

Conclusie

Zoals u kunt zien, ligt er een concreet plan met taken en doelen voor deze formatie, die grotendeels voortvloeien uit wettelijke verplichtingen, maar ook bijdragen aan onze maatschappelijke rol als gemeente. Door uw akkoord op de programmabegroting 2026 kunnen we blijven voldoen aan de uitvoering van onze wettelijke taken en voorkomen we extra uitgaven op diverse leefgebieden.

Burgemeester en wethouders van Hof van Twente,
de secretaris,

mr. ing. J. Eshuis

de burgemeester,

drs. H.A.M. Nauta-van Moorsel MPM